

Alinea's

Commerciële nijverheid en landbouw

Het handelskapitalisme drong in de hele Republiek door. Leiden en Haarlem specialiseerden hun nijverheid in de productie van **textiel**. De Delftenaren bakten tegels voor de export – het Delfts blauw – en uit Gouda kwamen Goudse pijpen. In de Zaanstreek, Kampen, Hoorn en Amsterdam bouwden scheepswerven complete schepen als exportartikel. Het fluitschip, dat in Hoorn werd bedacht, was bijzonder in trek, omdat het veel minder bemanning nodig had. De buik van het schip was breed, maar de dekken waren smal. De breedte van het dek bepaalde namelijk hoeveel tol je moest betalen bij de toegang tot de Oostzee.

Net zoals de nijverheid in de steden, gingen ook de mensen op het platteland voor de markt werken. Boeren stapten van graanbouw over op veeteelt, voor de productie van melk, boter en kaas. Niet alleen voor de eigen regio, maar ook voor de stad en de export. In de Krimpenerwaard teelden boeren hennep en vlas, dat in de scheepsbouw gebruikt werd (voor zeilen en touwen) en voor de linnenproductie. Groningse, Friese en Hollandse veengravers leverden turf voor de haardvuren en

voor de ovens en smederijen van de nijverheid. Deze marktgerichte agrarische bedrijvigheid noemen we **commerciële landbouw**.

Om aan de groeiende vraag naar grond te voldoen werden grote meren, zoals de Purmer en de Beemster, drooggelegd en kustgebieden ingepolderd. Amsterdamse kooplui investeerden daar graag in. Landbouw werd immers commercieel, je kon er winst mee maken.

Signaalwoorden

Commerciële nijverheid en landbouw

Het handelskapitalisme drong in de hele Republiek door. Leiden **en** Haarlem specialiseerden hun nijverheid in de productie van **textiel**. De Delftenaren bakten tegels voor de export – het Delfts blauw – **en** uit Gouda kwamen Goudse pijpen. In de Zaanstreek, Kampen, Hoorn **en** Amsterdam bouwden scheepswerven complete schepen **als** exportartikel. Het fluitschip, dat in Hoorn werd bedacht, was bijzonder in trek, **omdat** het veel minder bemanning nodig had. De buik van het schip was breed, **maar** de dekken waren smal. De breedte van het dek bepaalde **namelijk** hoeveel tol je moest betalen bij de toegang tot de Oostzee.

Net zoals de nijverheid in de steden, gingen **ook** de mensen op het platteland voor de markt werken. Boeren stapten van graanbouw over op veeteelt, voor de productie van melk, boter en kaas. **Niet alleen** voor de eigen regio, **maar ook** voor de stad **en** de export. In de Krimpenerwaard teelden boeren hennep **en** vlas, dat in de scheepsbouw gebruikt werd (voor zeilen **en** touwen) **en** voor de linnenproductie. Groningse, Friese **en** Hollandse veengravers leverden turf voor de haardvuren **en** voor de ovens **en** smederijen van de nijverheid. Deze marktgerichte agrarische bedrijvigheid noemen we **commerciële landbouw**.

Om aan de groeiende vraag naar grond te voldoen werden grote meren, **zoals** de Purmer **en** de Beemster, drooggelegd **en** kustgebieden ingepolderd. Amsterdamse kooplui investeerden daar graag in. Landbouw werd **immers** commercieel, je kon er winst mee maken.

Tip 1: Let op alinea's

Alinea	Deelonderwerp <i>Welke verschillende onderwerpen vertelt de schrijver over het hoofdonderwerp?</i>
1.	Handelskapitalisme in steden
2.	Handelskapitalisme op platteland
3.	Droogleggen + inpolderen

Tip 2: Let op signaalwoorden

Signaalwoord	Verband	Kern tekst
en	opsomming	Leiden + Haarlem > textiel
en	opsomming	Delft > tegels + Gouda > pijpen
en	opsomming	Zaan + Kampen + Hoorn + Ams > schepen
als	doel-middel	export (winst) - schepen
omdat	reden	fluitschip > minder bemanning
maar	tegenstelling	buik breed > dekken smal
namelijk	verklaring	breedte dek > hoeveelheid tol
Net zoals	vergelijking	steden > platteland
ook	opsomming	markt > winst
Niet alleen...maar ook	opsomming	platteland + markt
en	opsomming	platteland + markt + export
en	opsomming	Krimpen waard hennep + vlas
en	opsomming	scheepsbouw: zeilen/touwen
en	opsomming	linnen
en	opsomming	Gro + Fries + Hol: veen > turf > haardvuren

Signaalwoord	Verband	Kern tekst
en	opsomming	ovens
en	opsomming	smederijen
Om	doel	groeierende vraag > meren droogleggen
zoals	voorbeeld	Purmer
en	opsomming	Beemster
en	opsomming	kustgebieden ingepolderd
immers	reden	commercie/winst

Tip 3

Let op dikgedrukte woorden (begrippen)